

Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 25 februari 1943 kl. 1 e. m.

*Andra kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande, nr 1, i
anledning av väckt motion angående viss ändring i statens
järnvägars taxebestämmelser.*

I en inom riksdagens andra kammare väckt, till dess tredje tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 279, har herr *Kyling* hemställt, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om sådan ändring i taxebestämmelserna beträffande färd å statens järnvägar tillhöriga järnvägs- och busslinjer, att skolbarn för resor i samband med skoltandvård erhålla nedsatt avgift.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Över motionen har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat utlåtanden från skolöverstyrelsen och järnvägsstyrelsen.

Skolöverstyrelsen vitsordar, att utgifterna för ordnande av skoltandvården, särskilt för mindre kommuner på landsbygden, kunde bli ganska betungande, särskilt då därtill ofta komme utgifter för barnens resor vid besök hos tandläkaren. Visserligen komme en del kommuner att röna fördel vid ett bifall till motionen men det torde dock kunna ifrågasättas, om utgiftsminskningen skulle bli av sådan storleksordning, att den komme att få någon större betydelse för kommunernas ekonomi. Styrelsen hyste tvekan, huruvida kommuner borde tillerkännas statsbidrag i den form, här föreslagits. I den mån folktandvården genomfördes och fasta tandpolikliniker för ambulatorisk tandvård inrättades i varje tandvårdsdistrikt, komme skoltandvården att uppgå i denna verksamhet. Det syntes icke vara uteslutet, att frågan om kostnaderna för skolbarnens resor vid besök å dessa polikliniker då kunde komma i ett annat läge. Därtill komme, att endast ett visst begränsat antal kommuner skulle komma i åtnjutande av ifrågavarande förmån. Möjligheten härtill bleve nämligen helt beroende av kommunernas belägenhet i förhållande till staten tillhöriga järnvägs- och busslinjer. De från dessa kommunikationsleder mera avlägset liggande kommunerna bleve helt uteslutna härifrån. Man torde dock böra räkna med, att många av dessa kommuner framför andra vore i behov av att få sina utgifter för skoltandvården minskade eller, i förekommande fall, behövde hjälp för ordnande av tandvård för skolbarn. De ekonomiska följderna av de föreslagna åtgärderna hade överstyrelsen icke kunnat överskåda utan verkställande av en ganska vidlyftig utredning, vartill tid icke givits.

Järnvägsstyrelsen vidhåller sin vid upprepade tillfällen tillkännagivna och av statsbaneekonomikommisionen biträdda uppfattning, att statens järnvägar icke borde vidkännas nedsättningar i befodringsavgifter i andra fall än då detta vore förenligt med statens järnvägars ekonomiska intressen. I förevarande fall borde ändamålet hellre stödjas genom höjning av vederbörande utgående anslag. Ehuru styrelsen till fullo insåge skoltandvårdens

2 Andra kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande nr 1.

betydelse för folkhälsan och funne syftet med motionen ur samhällelig synpunkt behjärtansvärd, finge styrelsen med hänsyn till angivna grunder avstyrka bifall till densamma. Skulle riksdagen emellertid finna, att motionen, trots allt, av samhälleliga skäl borde bifallas, finge styrelsen, alldenstund dylika skäl måste anses statens järnvägar såsom affärsverk ovidkommande, hemställa, att statens järnvägar genom särskilt anslag måtte beredas ersättning för den inkomstminskning, som därigenom kunde komma att vållas dem.

Utskottet. För egen del får utskottet anföra följande.

Utskottet behjärtar till fullo betydelsen av skoltandvården såsom ett led i verksamheten för folkhälsans höjande och vidmakthållande. Sett utslutande från denna synpunkt kunde utskottet sålunda tillstyrka bifall till motionen. I de över densamma avgivna utlåtandena har emellertid framhållits, hurusom ett stöd av föreslagen natur skulle komma att verka ojämnt och orättvist, beroende bland annat på vederbörande kommuners belägenhet i förhållande till statens järnvägars trafiknät. De mest behövande kommunerna komme sannolikt ej att på ett tillfredsställande sätt bli tillgodosedda. Frågan om den föreslagna lättningen torde jämväl från synpunkten av skoltandvårdens framtida organisation vara ägnad att ingiva betänkligheter för det närvarande.

Med avseende fäst vid vad sålunda åberopats och anförts, särskilt vad järnvägsstyrelsen i sitt utlåtande anført av rent principiell art mot understöd från ett affärsdrivande verk åt ett för detsamma ovidkommande ändamål, finner utskottet sig icke kunna tillstyrka bifall till här ifrågavarande motion utan hemställer,

att motionen II:279 icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 18 februari 1943.

På utskottets vägnar:

MARTIN LJUNGBERG.

Närvarande: herrar *Ljungberg, Thapper, Hedqvist, Jonsson* i Alsen, *Nilson* i Spånstad, fru *Skoglund-Lindblom*, herrar *Skagerlund, Andersson* i Gisselås, *Persson* i Växjö och *Severin* i Gävle.
